

Rekreasyonel sporlara katılım motivasyonu ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması

Buse Samgam¹ Hüseyin Gümüş² Nezaket Bilge Uzun³

¹Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin, Türkiye, E-mail: samgambuse@gmail.com

²Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin, Türkiye, E-mail: huseyinn.gumuss@gmail.com

³Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Mersin, Türkiye, E-mail: buzun@mersin.edu.tr

Received: 24.02.2026
Accepted: 16.06.2026
Published: 23.06.2026

Anahtar Kelimeler

Boş zaman, motivasyon, motivasyon ölçekleri, ölçek geliştirme yöntemi, rekreasyonel spor

Corresponding author

Buse Samgam
(samgambuse@gmail.com)

Keywords

Leisure time, motivation, motivation scales, scale development method, recreational sports

Özet

Bu çalışmada, bireylerin rekreasyonel sporlara katılım motivasyonlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme amaçlanmıştır. Araştırma ölçek geliştirme deseni ile yürütülmüştür. Ölçek maddelerin ilgili alan yazın ve kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda oluşturulmuş, kapsam geçerliği uzman görüşleri ile değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi, Doğrulayıcı Faktör Analizi, Yakınsak ve ıraksak geçerlik ve Güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. AFA sonuçlarında KMO değerinin .90 olduğu ve Bartlett Küresellik Testi'nin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < .001$). Yapılan azanalizler sonucunda ölçeğin Toplam 13 maddeden oluşan iki faktörlü bir yapı elde edilmiş, DFA sürecinde gerçekleştirilen model revizyonu sonrasında bir maddenin çıkarılmasıyla ölçek son halini almıştır. Nihai ölçme aracı "Fiziksel" ve "Psikososyal" olmak üzere iki alt boyutta Toplam 12 maddeden oluşmaktadır. İki faktörlü yapı Toplam varyansın %57.6'sını açıklamaktadır. DFA sonuçları modelin iyi uyum gösterdiğini ortaya koymuştur (RMSEA=.73, CFI=.957, TLI=.945). Standardize faktör yüklerinin .61 ile .85 arasında değiştiği belirlenmiştir. Güvenirlik analizinde fiziksel boyut için Cronbach Alpha katsayısı .898, psikososyal boyut için ise .873 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca birleşik Güvenirlik ve Yakınsak geçerlik değerlerinin kabul edilebilir sınırların üzerinde olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda rekreasyonel Sporlara Katılım Motivasyonu Ölçeği'nin rekreasyonel sporlara katılan yetişkin bireylerin motivasyon kaynaklarını belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

The Scale of motivation for participation in recreational sports: A Validity and reliability study

Abstract

The aim of this study was to develop a scale to determine individuals' motivations for participating in recreational sports. The research was conducted using a scale development design. The scale items were developed in accordance with the relevant literature and theoretical approaches, and their content validity was assessed through expert opinions. Exploratory Factor Analysis, Confirmatory Factor Analysis, convergent and discriminant validity, and reliability analyses were performed on the obtained data. The results of the EFA indicated that the KMO value was .90 and the Bartlett Sphericity Test was significant ($p < .001$). As a result of the analyses, a two-factor structure consisting of a total of 13 items was obtained; following a model revision during the DFA process, the scale reached its final form with the removal of one item. The final measurement instrument consists of a total of 12 items across two subscales: "Physical" and "Psychosocial." The two-factor structure explains 57.6% of the total variance. DFA results indicated that the model fit well (RMSEA = .73, CFI = .957, TLI = .945). It was determined that the standardized factor loadings ranged from .61 to .85. In the reliability analysis, the Cronbach's Alpha coefficient was calculated as .898 for the physical dimension and .873 for the psychosocial dimension. Additionally, it was determined that the composite reliability and convergent validity values were above acceptable thresholds. Based on the findings, it was concluded that the Recreational Sports Participation Motivation Scale is a valid and reliable measurement tool that can be used to identify the motivational sources of adults participating in recreational sports.

GİRİŞ

Rekreatif spor, öncelikli olarak eğlence, sağlık faydaları ve sosyal etkileşim amacıyla gerçekleştirilen; profesyonel veya yüksek düzeyde rekabetçi amaçlardan ziyade organize ya da informal atletik faaliyetleri kapsayan bir kavramdır (Akova ve Çakmak, 2015). Bu aktiviteler, gönüllü katılımın esas alındığı, resmi rekabet üzerinde azaltılmış vurgunun bulunduğu ve kural ile beceri gereksinimlerinde esnekliğin ön planda tutulduğu sporlar olarak karakterize edilmektedir (Alexandris ve Carroll, 1997).

İnsan doğası gereği rutinleri dışında fiziksel ve zihinsel olarak değişik aktivitelerde bulunmak istemektedirler. Bu durumu ise ağırlıklı olarak Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde en yukarıdaki basamağında yer alan bireyin kendini tanıma, sınırlarını keşfetme ve potansiyelini gerçekleştirme fırsatı sunması durumu 'kendini gerçekleştirme' düzeyiyle olarak değerlendirilebilmektedir (Ayar, Ayyıldız Durhan ve Karaküçük, 2023). Rekreatif sporlara katılımın en önemli yönlerinden biri içsel motivasyondur. Bireylerin rekreatif sporlara katılımı çoğu zaman haz alma, ilgi duyma ve kişisel doyum sağlama gibi içsel motivasyon kaynaklarıyla açıklanmaktadır (Deci ve Ryan, 2000). Dolayısıyla bu faaliyetler, bireylerin kendi istekleriyle ve içsel doyum arayışıyla gerçekleştirdikleri bir katılım biçimini yansıtmaktadır (Alexandris ve Carroll, 1997). Bir diğer önemli unsur ise sosyal boyuttur. Rekreatif etkinlikler bireylerin sosyal aidiyet geliştirmelerine, sosyal destek ağlarını genişletmelerine ve kişilerarası ilişkilerini güçlendirmelerine katkı sağlamaktadır (Coleman ve Iso-Ahola, 1993). Katılımcılar bu sporlar sayesinde yeni sosyal bağlar kurabilmekte, mevcut ilişkilerini güçlendirebilmekte ve toplumsal aidiyet hissini pekiştirebilmektedir. Rekreatif sporların bir diğer özelliği ise erişilebilirliktir. Bu faaliyetler, genellikle yarışma odaklı sporlara kıyasla daha kapsayıcı bir yapıya sahiptir (Alexandris ve Carroll, 1997). Farklı yaş grupları, çeşitli beceri seviyeleri ve fiziksel yeterlilik düzeyleri göz önünde bulundurularak herkesin katılımına uygun ortamlar yaratılmaktadır (Karaküçük, 2014). İnsanlar çalışma hayatının yoğunluğu ve sosyal yaşamlarına vakit ayıramamakla birlikte yoğunluktan kaynaklı yaşadıkları zorlukların üstesinden gelmek için tatil ihtiyacı duymaktadırlar. Tatil ihtiyacını günlük yaşam rutinlerinden uzaklaşarak, günlük yaşamda yaptıkları alışagelmış şeyler dışında sahip olabildikleri boş zamanlarında değerlendirmeye çalışmaktadırlar. Bu günlük hayat rutinleri dışında, dinlenmek, dinlenirken eğlenmek, eğlenirken öğrenmek, öğrenirken biraz da olsa sosyalleşmek için insanlar rekreatif sporlara katılım sağlamaktadırlar (Ardahan ve Öz, 2023). Böylelikle rekreatif sporlar, toplumun geniş bir kesimine hitap etmekte ve bireysel ve toplumsal düzeyde spor kültürünü yaygınlaştırmaktadır. Son olarak, rekreatif sporların içerisinde bulunan orta düzeyde ve düzenli olarak gerçekleştirilen fiziksel aktiviteler, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlıklarını desteklemekte, stresin azaltılmasına katkı sağlamakta ve yaşam kalitesini artırmaktadır (Alpar, 2014). Sosyal katılım ile birleşen bu süreç, bireylerin sağlıklı yaşam biçimi alışkanlıklarını sürdürmelerini de kolaylaştırmaktadır. Tüm bu özellikler, rekreatif sporların; bireylerin motivasyon, sosyal bütünleşme, erişilebilirlik ve sağlık açısından çok yönlü katkılar sunan kapsamlı bir yaşam pratiği olduğunu gösterebilmektedir.

Rekreatif sporlar, insanların yaşam kalitelerini artırmak amacıyla serbest ve/veya boş zamanında doğaya zarar vermeden, kendi istekleri doğrultusunda gönüllü olarak katıldıkları, fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan çok yönlü katkılar sunan faaliyetler olarak değerlendirilmektedir (Bandura, 1986). Rekreatif sporlara katılım motivasyonu, Deci ve Ryan (1985, 2000) tarafından geliştirilen Öz-Belirleme Kuramı çerçevesinde açıklanabilmektedir. Öz Belirleme Kuramı'na göre bireylerin davranışlarını içsel olarak motive bir biçimde sürdürebilmeleri; özerklik, yeterlik ve ilişkilene olmak üzere üç temel psikolojik ihtiyacın karşılanmasına bağlıdır. Rekreatif sporlar, bireyin kendi tercihleriyle katılım göstermesine olanak tanıyarak özerklik duygusunu desteklemekte; beceri geliştirme ve başarı deneyimleri yoluyla yeterlik algısını güçlendirmekte; grup temelli etkinlikler ve sosyal etkileşimler aracılığıyla ilişkilene ihtiyacını karşılamaktadır. Bu durumda insanların kendilerine ayırdıkları zamanı daha iyi değerlendirmelerini sosyal ilişkiler ve sosyal ağlar kurmayı sağladığından insanların birbirlerini tanıyıp tanımamaları fark etmeksizin, birbirleriyle olan iletişimini güçlendirerek, motivasyon sağlamakta yardımcı olduğu düşünülmektedir (Brown, 2015). Motivasyon aslen Latince bir kelimedir, 'hareket etme' anlamı taşımaktadır. Bireyin bir amacı yerine getirmek için kendi arzusu ve istekleri ile harekette bulunması

olarak da tanımlanabilmektedir (Broadhurst, 2001). Alexandris ve Carroll (1997), bireylerin boş zamanlarında aktivitelere katılım motivasyonunun, kişinin içsel ve dışsal uyarıcılar yoluyla belirli bir güdülenme düzeyine sahip olmasına bağlı olduğunu, bu motivasyon düzeyinin ise bireyin bir aktiviteye katılmasında ve karşılaştığı engelleri aşmasında önemli bir etken olduğunu ifade etmektedir.

Günümüzde teknolojik gelişmeler, kentleşme ve çalışma yaşamının yoğunlaşması sonucu gerçekleşen stres bireylerin fiziksel aktivite düzeylerini azaltmakta ve boş zamanların daha pasif biçimde değerlendirilmesini sağlamaktadır. Fiziksel hareketsizlik bireyleri sadece fiziksel sağlık üzerinde değil, aynı zamanda psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu ve sosyal ilişkiler üzerinde de olumsuz sonuçları beraberinde getirmektedir. İnsanlar yaşamlarını devam ettirebilmek adına sürekli çalışma durumu içerisine girmişlerdir, insanlar yeterince sağlık ve ruhsal sağlık açısından yıpranmakta, bunların sonucunda ise insanların stresi artmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda ülkemizde yaşanan Covid.19 pandemi dönemi ile 6 Şubat 2023 depremi, bireylerin yaşamlarını sürdürme süreçlerini olumsuz yönde etkilemiştir. Halihazırda çalışma yaşamının yarattığı stres altında olan bireyler, büyük toplumsal olaylara bağlı olarak daha yoğun bir stresle karşı karşıya kalabilmektedir (Ağralı Ermiş vd., 2025; Akyürek vd., 2026) Bunlara ek olarak günümüz koşullarında hızla gelişen teknolojiye karşı ve artan ekran sürelerine bağlı olarak hareket azlığı ile ilişkili sağlık problemleri de ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Er ve Cengiz, 2025; Seçer, Tozoğlu ve Uçan, 2025). Bu stres ve problemlerle mücadelenin bir yolu olarak rekreatif sporlara olan ilginin artırılması ve bireylerin rekreatif spora teşvik edilmesi hedeflenmektedir (Çolakoğlu ve Büyükeksi, 2014). Bireylerin düzenli fiziksel aktiviteye katılımını destekleyen rekreatif sporların son yıllarda daha fazla önem kazandığı da görülmektedir. Rekreatif sporlar bireylere fiziksel sağlık kazanımlarının yanı sıra sosyal etkileşim kurma, aidiyet geliştirme, stresle başa çıkma ve yaşam kalitesini artırma fırsatı sunmaktadır. Yapılan çalışmalara bakıldığında, rekreatif etkinliklere düzenli katılımın bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini artırdığını, sosyal destek algılarını güçlendirdiğini ve yaşam doyumuna da olumlu katkılar sağladığını göstermektedir (Coleman ve Iso-Ahola, 1993; Iwasaki ve Mannell, 2000).

Bu çalışmada, ölçeğin içsel ve sosyal motivasyon boyutları, yukarıda da belirtildiği üzere Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilen Öz-Belirleme Kuramı kapsamında özerklik, yeterlik ve ilişkili olma temel psikolojik ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılmıştır. Yeterlik başarı motivasyonu boyutu, Bandura'nın (1986) Sosyal Bilişsel Kuramı'nda yer alan öz yeterlik kavramına dayandırılarak bireyin becerikli hissetme ve başarı deneyimleri yaşama isteğini ölçmeyi amaçlamaktadır. Kendini gerçekleştirme motivasyonu boyutu ise Maslow'un (1970) İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı'nda yer alan en üst düzey ihtiyaçla ilişkilendirilmiş olup, bireyin potansiyelini ortaya koyma ve kişisel gelişimini destekleme yönelimini kapsamaktadır. Böylece, bireyin spora katılım sürecindeki içsel dinamikleri, öz yeterlik inançları ve kişisel olgunlaşma arzusu farklı teorik perspektiflerin senteziyle ele alınmıştır. Söz konusu kuramsal yaklaşımlar, rekreatif sporların hem bireysel (psikolojik) hem de çevresel (sosyal) boyutlarını kapsayan geniş bir değişken havuzunun tanımlanmasına zemin hazırlar (Bayram vd., 2025; Tolukan vd., 2024). Bu kuramsal temellendirme doğrultusunda geliştirilen ölçeğin, rekreatif sporlara katılım motivasyonunu bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilebileceği düşünüldüğünden ve rekreatif sporlara artan ilgi ile beraber günümüz şartlarında bu ölçeğin geliştirilmesine ihtiyaç duyulabileceği düşünüldüğünden rekreatif sporların bireyler üzerindeki etkisini ortaya koymaya yönelik olarak bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırma bireylerin rekreatif sporlara katılım motivasyonlarını ortaya koymaya yönelik bir ölçek geliştirilmesi amaçlanan temel araştırma niteliğindedir.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada, geliştirilen Rekreatif Sporlara Katılım Motivasyonu Ölçeği'nin yapı geçerliğini sınamak amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) olmak

üzere iki aşamalı bir faktör analizi süreci izlenmiştir. Ölçek geliştirme çalışmalarında, ölçeğin faktör yapısının geçerli ve güvenilir biçimde ortaya konulabilmesi için AFA ve DFA' nın farklı örneklem grupları üzerinde uygulanması önerilmektedir (Worthington ve Whittaker, 2006; Kline, 2016).

Bu doğrultuda, araştırmada iki ayrı çalışma grubu oluşturulmuştur. İlk çalışma grubu, ölçeğin faktör yapısının belirlenmesi amacıyla AFA için kullanılmıştır. AFA, ölçekte yer alan maddelerin hangi faktörler altında toplandığını ve maddeler arasındaki ilişkilerin nasıl bir yapı sergilediğini ortaya koymayı amaçlayan keşfedici bir analiz türüdür. Bu aşamada, ölçeğin teorik çerçevesi doğrultusunda maddelerin faktör yükleri incelenmiş ve uygun olmayan maddeler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

İkinci çalışma grubu ise, AFA sonucunda elde edilen faktör yapısının test edilmesi amacıyla Doğrulamalı Faktör Analizi için oluşturulmuştur. DFA, önceden belirlenmiş bir faktör yapısının veri ile ne ölçüde uyum sağladığını değerlendiren bir analiz yöntemi olup, modelin geçerliliğini sınamaya yönelik olarak kullanılmaktadır. Aynı örneklem üzerinde hem AFA hem DFA yapılması, modelin örnekleme özgü olmasına ve yapı geçerliğinin olduğundan daha yüksek görünmesine neden olabileceğinden, bu araştırmada iki analiz için bağımsız örneklem tercih edilmiştir. Bu yaklaşım, geliştirilen ölçeğin faktör yapısının tesadüfi olmaktan uzak, farklı örneklem üzerinde de doğrulanabilir ve genellenebilir bir yapı sergilediğini göstermesi açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla AFA ve DFA için ayrı çalışma gruplarının kullanılması, ölçeğin yapı geçerliğini güçlendiren ve ölçek geliştirme literatüründe önerilen bilimsel bir yöntem olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu 18 yaş ve üzeri, rekreatif sporlara katılım gösteren bireyler oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde, araştırmanın amacına uygun olarak farklı ortamlarda rekreatif spor etkinliklerine katılan bireylere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Veri toplama sürecinde, katılımcıların gönüllülük esasına göre araştırmaya dâhil olmalarına özen gösterilmiş; araştırmanın amacı hakkında bilgilendirme yapılarak etik ilkelere uygun hareket edilmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan çalışma grubunun, rekreatif sporlara katılım motivasyonlarını temsil edebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

AFA için oluşturulan çalışma grubu toplam 460 bireyden oluşmaktadır. Çok değişkenli bir istatistiksel analiz olan AFA sayıtlarının incelenmesinin ardından 460 gözlem sayısının alan yazın dikkate alınarak yapının açınlanmasında yeter ve gereken minimum gözlem sayısının 300 olduğu (Coşkun, Altunışık, & Yıldırım, 2019) göz önünde bulundurulduğunda, çalışma grubunun büyüklüğünün yeterli olduğuna karar verilmiştir. DFA için çalışma grubu toplam 350 bireyden oluşmaktadır. Örneklem büyüklüğü incelendiğinde Tabachnick ve Fidell (2015) minimum gözlem sayısının 300 olması gerektiğini ve bu alanyazın dikkate alınarak çalışma grubunun büyüklüğünün yeterli olduğuna karar verilmiştir.

Tablo 1.

AFA çalışma grubunun cinsiyete göre dağılım tablosu

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	236	51.3
Erkek	224	48.7
Toplam	460	100.0

Açımlayıcı faktör analizi için çalışmaya toplam 460 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların %51.3'ü kadın (n=236), %48.7' si erkek (n=224) bireylerden oluşmaktadır.

Tablo 2.

DFA çalışma grubunun cinsiyete göre dağılım tablosu

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	255	72.9
Erkek	95	27.1
Toplam	350	100.0

Doğrulamalı faktör analizi için toplam 350 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların %72.9' u kadın (n=255), %27.1' i erkekten (n=95) oluşmaktadır. Veri setinde eksik gözlem bulunmamaktadır.

Ölçeğin Oluşturulma Süreci

Ölçme aracına yönelik maddelerin hazırlanıp yazımından öncesinde konu ile ilgili alanyazın taraması yapılmıştır (Coşkun vd., 2019; Deci ve Ryan, 2000). Bu süreçten sonra araştırmacılar tarafından yapılmış çalışmalar sonunda rekreatyönel sporlara katılımıda motivasyon düzeyini ortaya çıkarabileceği düşünülen 38 madde ile ilk madde havuzu oluşturulmuştur. İlgili alanyazın incelenmesinde ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanmış makaleler, yüksek lisans ve doktora tezlerinden faydalanılmıştır.

Ölçme aracına yönelik maddeler toplamda 9 uzmana (Rekreatyon alanında ders veren 4 öğretim üyesi, Yöneticilik dersi veren 1 öğretim üyesi, Öğretmenlik dersi veren 2 öğretim elemanı) üçlü derecelendirme ile incelenmiş ve eğer varsa önerilerinin yazılması istenmiştir. Uzmanların yapmış olduğu değerlendirmelere ilişkin olarak Lawshe (1975) tekniğinden yararlanılmış ve madde havuzunda yer almış olan maddelere ilişkin olarak kapsam geçerlik oranları hesaplanmıştır. Uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmelerin ölçütü her bir madde için ele alınması gereken minimum 0.75 ($\alpha=.05$) olarak belirlenmiştir (Yurdugül, 2005). Elde edilen bulgular sonucunda uzmanlar ile sağlanması gereken minimum ($KGO>0.75$, $\alpha=.05$) değeri karşılamayan 10 madde çıkarılmıştır. Kalan 28 maddenin 10'unda dil ve anlatım yönünden ve ek olarak uzman değerlendirmelerden alınan dönüş sonucunda düzenlemeye gidilmiştir. Bu doğrultular sonucunda toplam 28 maddelik ön deneme formu oluşturulmuştur. Ön deneme formunda her bir ifade 1 (bana kesinlikle uymuyor), 5 (bana kesinlikle uyuyor) aralığında 5'li Likert tipinde derecelendirilerek, katılımcılardan her bir ifadeyi bu derecelendirme biçimine göre değerlendirmeleri istenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılım gönüllülük ilkesi esasına dayalı olarak ele alınmıştır. Oluşturulmuş olan deneme formunda yer alan her bir madde araştırmacılar tarafından elden dağıtım ile aktarılmıştır ve araştırmacılar tarafından bu şekilde toplanması desteklenmiştir. Uygulama süreci 1 dakika sürmüştür. Bu doğrultuda veri toplama araçları, çevrim içi ve yüz yüze yöntemler birlikte kullanılarak uygulanmıştır. Çevrim içi veri toplama sürecinde, hazırlanan anket formu online platformlardan katılımcılara iletilmiştir. Anket linki, rekreatyönel spor etkinliklerine katılan bireylerin yer aldığı bireysel ve grup mesajlaşmaları üzerinden paylaşılmıştır. Bu yöntem, geniş katılımcı kitlesine kısa sürede ulaşılmasına olanak sağlaması ve katılımcıların gönüllü katılımını desteklemesi açısından tercih edilmiştir. Çevrim içi veri toplama yöntemi, özellikle son yıllarda sosyal bilimler alanında yaygın olarak kullanılan ve güvenilirliği kabul edilen bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Yüz yüze veri toplama sürecinde ise anketler, parklar, yürüyüş yolları, rekreatyon alanları ve açık alan spor alanları gibi bireylerin rekreatyönel spor etkinliklerini aktif olarak gerçekleştirdikleri ortamlarda uygulanmıştır. Bu alanlar, araştırmanın evrenini temsil etme gücü yüksek olan ve rekreatyönel sporlara katılımın doğal olarak gözlemlenebildiği ortamlar olması nedeniyle tercih edilmiştir.

Etik Kurul İzni

Araştırma, Mersin Üniversitesi Spor Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Karar No: 060; Tarih: 04.11.2024). Çalışmada, 1964 Helsinki Bildirgesi ve sonraki revizyonlarında belirtilen etik ilkelere uygun hareket edilmiştir. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalı olup katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Bilgilendirilmiş onam formunda katılımcılara araştırmanın amacı, veri toplama süreci, katılımın gönüllü olduğu ve yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı bilgileri sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında kullanılan verilerin analizinde yapı geçerliği için AFA, DFA, faktör ve altında yer alan maddelerin ilişkisi hakkında bilgi veren yakınsak geçerlik ve ıraksak geçerlik kullanılmıştır.

Faktör analizi genellikle ilişkili olduğu düşünülen bir madde kümesinden ortaya çıkmış olan örtük yapıyı ortaya çıkararak ve maddelerin ne derece çalışmakta olduğunu belirlemeye yardımcı bulunan maddeler arası korelasyona dayanan doğrudan gözlenmeyen değişkenlerin veya değişken ile ifade edildiği analiz yöntemidir (Fornell ve Larcker, 1981; Gözen, 2020). Bu açıklama doğrultusunda çalışmada geliştirilmesi hedeflenmiş olan ölçme aracının örtük yapısı ve maddelerin işleyişini ortaya

çıkarmak amacıyla bu çalışmada AFA kullanılmıştır. AFA' den önce çok değişkenli istatistikte bulunmakta olan temel sayıtlar test edilerek veri AFA için hazır hale getirilmiştir.

Araştırmanın herhangi bir kayıp veri bulunmamıştır. Katsayılarına bakıldığında varyans artış faktörü (VIF) 5'ten büyük ve tolerance değeri .20 den küçük olan maddeler analize dahil edilmemiştir. Elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunun değerlendirilebilmesi için Bartlett testi ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi incelenmiştir. Bu testlerde ölçüt olarak KMO değerinin en az .80 olması (Gümüş ve Alay Özgül, 2017) kabul edilmiş ve KMO değeri .94 bulunmuş ve örneklem büyüklüğünün mükemmel olduğu belirlenmiştir. Bartlett'in küresellik testi anlamlı çıkmıştır ($p < .001$). Bartlett'in küresellik testinin anlamlı olması maddeler arasındaki ilişkilerin anlamlı olduğunu ifade etmektedir (Coşkun vd., 2019). Bartlett'in küresellik testinin manidar çıkması çok değişkenli normallikinde bir kanıtı olarak kullanılmıştır (Hair, Black, Babin ve Anderson, 2014). Elde edilen bulgular, veri seti üzerinde faktör analizi yapılabileceğini göstermektedir.

AFA kapsamında toplanan veriler Data Preparation to Factor Analysis programı doğrultusunda sayıtlı analizine tabi tutulmuştur. Bu doğrultuda çoklu aykırı değerler 0,001 düzeyinde Mahalanobis uzaklıkları hesaplama suretiyle analiz edilmiştir. Veri setinde herhangi bir çoklu aykırı değere rastlanmamıştır. Bu program doğrultusunda veriyi faktör analizine hazır hale getirilmiştir. 28 serbestlik derecesi 0,001 hata payı ile hesaplanan Ki-kare uzaklık değerine göre 66 tane gözlem bu değer üzerinde değer aldığı için analize dahil edilmemiştir. Veri faktör analizine 394 gözlem ile devam edilmiştir. Bunun yanı sıra çok değişkenli normallik testleri yapılmıştır. Çok değişkenli normallik testi sonucunda Henze-Zirkler testi p değeri 0.05'ten küçük çıkmış ($p < .05$); bu nedenle çok değişkenli normallik varsayımının sağlanamadığı görülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik testi ve Bartlett Küresellik Testi ile değerlendirilmiştir. Çok değişkenli normallik varsayımının karşılanamaması nedeniyle faktörlerin belirlenmesinde Principal Axis Factoring (PAF) yöntemi kullanılmış, faktörler arasındaki olası ilişkilerin dikkate alınabilmesi amacıyla eğik döndürme yöntemlerinden Oblimin tekniği tercih edilmiştir. Faktör sayısının belirlenmesinde özdeğerler, yamaç eğim grafiği (Scree plot) ve paralel analiz sonuçları dikkate alınmıştır.

Maddelerin faktör analizini, 28 madde üzerinden yapılabileceğine karar verebilmek adına çeşitli sayıtlar incelenmiştir. Bu kapsamda 28 tane maddenin dağılım ve çeşitli eğilim ölçüleri incelenmiştir. Betimleyici istatistikler sonucunda veri setinde uygun dağılım koşulları sağlanmıştır. Bunun yanı sıra 6 madde binişik değer göstermesi ve .45' in altında yük vermesi gerekçesiyle veri setinden çıkarılmıştır. Elde kalan 394 gözlem ve 13 madde üzerinde faktör analizi yapmak için yeterli büyüklüğe sahip olduğuna karar verilmiştir (Coşkun vd., 2019).

AFA sonrası oluşan 13 maddelik nihai form ile rekreatif sporlara katılım motivasyonu ölçeğinin yapı geçerliliğini ölçmek amacıyla DFA uygulanmıştır. DFA için 255' i kadın (%72.9) ve 97 erkek (%27.1) toplam 350 bireyden veri toplanmış, 350 gözlem üzerinden uç değer analizi, z değerleri ve mahalanobis uzaklıkları hesaplanmıştır. Formda kalan 13 maddenin kurtosis (basıklık) ve skewness (çarpıklık) değerlerine bakıldığında kurtosis değerleri z değeri (61.8) ve ilişkili p değeri ($p < .001$) istatistiksel olarak anlamlıdır ve skewness değerleri x2 değeri (2686) ve ilişkili p değeri ($p < .001$) istatistiksel olarak anlamlıdır. Faktör yapısına karar verilirken öznel kararların önüne geçebilmek adına; öz değerler, yamaç eğim grafiği ve açıklanan toplam varyans birlikte ele alınmıştır.

Çalışmaya ilişkin son analiz rekreatif sporlara katılım motivasyonu ölçeğinin yapı geçerliliğini ortaya koymak amacıyla yakınsak geçerlik, iraksak geçerlik ve birleştirici güvenilirlik analizleridir. Yakınsak geçerlik, değişkenlerde yer alan maddelerin birbirleriyle ve faktörler ile ilişkisini ifade etmektedir (Hair vd., 2019).

BULGULAR

Geçerlik Çalışmaları

Bu bölümde, yapı geçerlik kapsamında gerçekleştirilmiş olan AFA ve DFA ilişkin bulgular yer almaktadır.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) Bulguları

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla temel bileşenler analizi ve dik döndürme (varimax) teknikleri kullanılarak Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu değerlendirmek amacıyla KMO ve Bartlett Küresellik testine bakılmıştır. Analiz sonucunda KMO değerinin .90 olduğu belirlenmiş ve bu değer örneklemin faktör analizi için mükemmel düzeyde yeterli olduğunu göstermiştir. Bartlett Küresellik Testi sonucunda elde edilen χ^2 değerinin anlamlı olduğu görülmüştür ($\chi^2=3425$, $sd=78$, $p<.001$) Bu sonuçlar veri setinin faktör analizine uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Analiz sürecinde faktörlerin belirlenmesi ve madde ayıklama aşamalarında; özdeğerin 1.00'den büyük olması, madde faktör yüklerinin en az .45 düzeyinde bulunması ve binişik maddeler arasındaki farkın minimum .10 olması ölçütleri dikkate alınmıştır.

İlk analiz sonuçlarına göre; faktör yükü .45'in altında kalan 6 madde (1, 16, 18, 20, 22, 23) ölçekten çıkarılmıştır. Binişiklik (Cross-loading) kontrolünde ise birden fazla faktörde yük veren ve yük farkı .10'un altında kalan 9 madde (10, 11, 13, 14, 15, 17, 25, 28) formdan elenmiştir. Madde ayıklama işlemleri sonrası analiz tekrarlanmış ve ölçeğin toplam 13 maddeden oluşan iki faktörlü nihai yapısına ulaşılmıştır. Şekil 1'de sunulan yamaç eğim grafiği (scree plot) de bu iki faktörlü yapıyı doğrulamaktadır. Paralel analiz ve yamaç eğim grafiği sonuçları incelendiğinde ilk iki faktörün özdeğerlerinin raslantısal verilerden elde edilen özdeğerlerden yüksek olduğu görülmüş, üçüncü faktörden itibaren bu durumun ortadan kalktığı belirlenmiştir. Bu nedenle ölçeğin iki faktörlü yapıda değerlendirilmesine karar verilmiştir. Nihai yapıya ilişkin bulgular aşağıda özetlenmiştir:

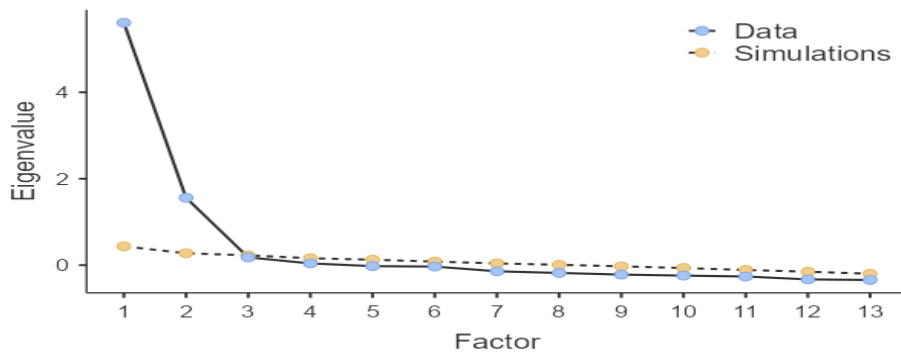
Faktör 1 (Fiziksel): Birinci faktörde yer alan maddelerin fiziksel uygunluk, sağlıklı yaşam ve fiziksel görünüme ilişkin özellikleri temsil etmesi nedeni ile faktöre "Fiziksel" adlandırılması yapılmıştır (s7 İyi görünmemi sağlar, s19 Fiziksel farkındalık sağlar). Faktör 7 maddeden oluşmaktadır. Toplam varyansın %32.5'ini tek başına açıklamaktadır.

Faktör 2 (Psiko-sosyal): İkinci faktörde yer alan maddelerin sosyal etkileşim ve psikolojik kazanımlara ilişkin özellikleri temsil etmesi nedeni ile faktöre "Psikososyal" adlandırılması yapılmıştır (s21 Sosyal ilişkilerimi güçlendirir, s26 Katılımcılarla vakit geçirmek beni heyecanlandırır). Faktör 6 maddeden oluşmaktadır. Toplam varyansın %25.1'ini açıklamaktadır.

Elde edilen iki faktörlü yapı, toplam varyansın %57.6'sını açıklamaktadır. Maddelerin faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu ve ölçeğin kuramsal yapıyla uyumlu bir görünüm sergilediği tespit edilmiştir.

Şekil 1.

Faktör değerlerine ilişkin yamaç eğim grafiği

Şekil 1'e bakıldığında yamaç eğim grafiğinin iki faktörden sonra plato oluşturduğu ve dolayısıyla iki faktörlü yapıyı belirttiği görülmektedir. Maddelerin faktörlere olan dağılımları ölçütler çerçevesinde incelendiğinde aşağıdaki elemeler yapılmıştır.

Tablo 3.

Maddelerin faktör analizi sonuçları

Maddeler	Communalities	1	2
7) İyi görünmemi sağlar	.436	.787	
8) Fit kalmamı sağlar	.444	.729	
9) Sağlıklı kalmamı sağlar	.363	.819	
12) Zinde hissetmemi sağlar	.350	.782	
19) Fiziksel farkındalık sağlar	.400	.720	
24) Fiziksel gelişimime katkı sağlar	.391	.768	
27) Fiziksel becerilerimi artırır	.452	.747	
3) Arkadaşlık ilişkilerimi güçlendirir	.413		.734
4) Arkadaşlarım da katılır	.487		.772
5) Grup deneyimi kazanmamı sağlar	.305		.828
6) Yeni insanlarla tanışmamı sağlar	.456		.737
21) Sosyal ilişkilerimi güçlendirir	.395		.750
26) Katılımcılarla vakit geçirmek beni heyecanlandırır	.497		.626

Not: Principal axis factoring extraction yöntemi ve Varimax rotasyonu kullanılmıştır.

Maddelerin faktör analizi sonuçları 28 madde üzerinden değerlendirilmeye alınmıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda 13 madde iki alt faktörde toplanmıştır. Maddelerin faktörlere vermiş olduğu yükler incelendiğinde 1.faktör s9, s7, s12, s24, s27, s8, s19 maddeleri 0.720 ile 0.819 arasında çok yüksek ve güçlü yüklerle bu faktöre yüklenmiştir. Bu değerler, maddelerin bu faktör altında mükemmel bir şekilde birleştiğini göstermektedir. 2. faktör s5, s4, s21, s6, s3 maddeleri 0.734 ile 0.828 arasında çok yüksek ve güçlü yüklerle bu faktöre yüklenmiştir. Maddelerin ilgili faktörler altında anlamlı biçimde toplandığı görülmekte ayrıca ortak varyans değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu ve maddelerin ilgili faktörleri yeterli düzeyde temsil görülmektedir. Bu maddelerin de bu faktör altında mükemmel bir şekilde birleştiği görülmektedir (Hu & Bentler, 1999). 2. faktör altında bulunan s26 maddesinin yükü ise .497'dir Bu yük, diğerlerine göre daha düşüktür ancak yine de orta düzeyde güçlü bir ilişkiyi işaret etmektedir. Her bir madde sadece tek bir faktörde yüksek yüke sahiptir ve diğer faktörde yükü görülmemiştir. Faktör yükleri oldukça yüksektir ve istenilen düzeyin üzerindedir. Tablo 3'ün sonuçları incelendiğinde, maddelerin ait oldukları faktörleri çok güçlü bir şekilde temsil ettiği ve temel yapı ile ilgili olduklarının kanıtı olarak dikkate sunulmuştur. Sonuç olarak AFA bulguları ölçeğin iki faktörlü bir yapı sergilediğini göstermiştir. Elde edilen faktör yapısı kuramsal beklentilerle uyumlu bulunmuş ve toplam varyansın %57.6'sını açıklamıştır. AFA bulgularından sonra bu bulgular DFA ile test edilmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Bulguları

Yapılan araştırmada ölçeğin iki boyutlu yapısını test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen uyum indeksleri, madde faktör yükleri hata varyansları ve modelin genel geçerliliğine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.

Ki-kare testi

X ²	df	p
180	52	< .001

Analiz sonucunda modelin ki-kare değeri X² (52) = 180, p < .001 olarak bulunmuştur. Ki-kare değerinin anlamlı çıkması ile birlikte modelin uyumu ek uyum indeksleri üzerinden de değerlendirilmiştir. Sınanan ölçme modeline ait uyum indeksleri RMSEA=.073 (90% CI: .062 - .085), NFI=.941, NNFI=.945, CFI=.957, RFI=.925, TLI=.945, IFI=.957 olarak elde edilmiştir. Elde edilen değerler, Hu ve Bentler (1999) ile Kline (2016), tarafından önerilen sınırların tamamını karşılamaktadır. SRMR'nin .05'in altında olması ve RMSEA'nın .05-.08 aralığında yer alması ve CFI/TLI değerlerinin .94'ün üzerinde olması modelin iyi düzeyde uyum verdiğini göstermektedir. Fiziksel boyuta ilişkin standardize faktör yükleri .723 ile .851, psikososyal boyuta ilişkin yükler ise .631 ile .836 arasında değişmektedir. Tüm yük değerleri istatistiksel olarak anlamlıdır (p<.001). Bu sonuçlar, ölçeğin iki faktörlü yapısının güçlü bir biçimde doğrulandığını göstermektedir. Aynı faktörde yer alan maddelerin pozitif ve anlamlı kovaryanslara sahip olması, maddelerin ortak yapıyı temsil ettiğini; iki faktör arasındaki anlamlı kovaryans ise boyutların birbirleriyle ilişkili ancak bağımsız yapılar olduğunu göstermektedir.

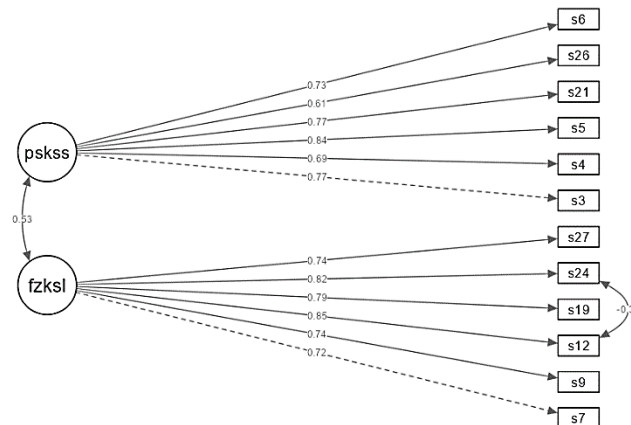
Tablo 5.
Ölçüm modeli

Gizli değişken	Gözlenen değişken	Tahmin değeri	Standart hata	95% Güven Aralığı		β	β 95% Güven Aralığı		z	p
				Alt sınır	Üst sınır		Alt sınır	Üst sınır		
Fiziksel	s7	1.000	0.0000	1.000	1.00	0.723	0.675	0.771		
	s9	1.015	0.0653	0.887	1.14	0.740	0.694	0.786	15.5	<.001
	s12	1.150	0.0660	1.020	1.28	0.851	0.817	0.886	17.4	<.001
	s19	1.089	0.0658	0.960	1.22	0.788	0.748	0.827	16.6	<.001
	s24	1.145	0.0689	1.010	1.28	0.815	0.775	0.855	16.6	<.001
	s27	0.980	0.0629	0.857	1.10	0.742	0.697	0.788	15.6	<.001
Psikososyal	s3	1.000	0.0000	1.000	1.00	0.773	0.729	0.816		
	s4	1.094	0.0740	0.949	1.24	0.685	0.631	0.740	14.8	<.001
	s5	1.197	0.0647	1.070	1.32	0.836	0.801	0.872	18.5	<.001
	s21	1.178	0.0694	1.042	1.31	0.774	0.731	0.818	17.0	<.001
	s26	0.903	0.0695	0.767	1.04	0.610	0.547	0.674	13.0	<.001
	s6	1.006	0.0631	0.882	1.13	0.733	0.684	0.781	15.9	<.001

Tablo 5'te güven aralıklarının dar bir aralıkta seyretmesi, maddelerin farklı örneklerde de benzer düzeyde yük vereceğini ve modelin istikrarının yüksek olduğunu işaret etmektedir. Varyans ve kovaryans değerleri, aynı faktördeki maddeler arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuş; bu durum modelin teorik yapıyla uyumunu desteklemiştir. Ayrıca Tablo 3'te sunulan standardize faktör yüklerinin .631 ile .851 arasında değiştiği, tüm maddelerin kendi faktörleriyle anlamlı düzeyde ilişkili olduğu ($p < .001$) görülmektedir. Yük değerlerinin .60'ın üzerinde olması, maddelerin ilgili yapıları yeterli düzeyde temsil ettiğini ve modelin yakınsak geçerliliğe sahip olduğunu göstermektedir (Fornell ve Larcker, 1981). Tüm bu bulgular, ölçüm modelinin geçerli ve anlamlı bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermektedir (Kline, 2016; León-Guereño, Tapia Serrano ve Sánchez Miguel, 2020).

Modelin Revizyonu

Doğrulamalı faktör analizinde, model-veri uyumunun artırılmasına yönelik olarak incelenen modifikasyon indeksleri, belirli maddeler arasında yüksek hata kovaryansları (residual covariances) bulunduğunu göstermiştir. İlgili madde "s8" olarak görülmüş ve hem kendi bulunduğu faktör altında başka bir madde ile hem de ikinci faktör altında başka bir madde ile anlamlı hata kovaryansı önerilmiştir. Bu durum, söz konusu maddenin ölçtüğü yapının diğer maddelerle beklenmedik biçimde örtüştüğüne, dolayısıyla maddenin hedeflediği örtük yapıyı tekil ve tutarlı biçimde temsil edemediğine işaret etmektedir. Literatürde, bir maddenin teorik açıdan açıklanamayan çapraz yüklenme eğilimleri göstermesi, farklı faktörlerdeki maddelerle yüksek hata kovaryansları oluşturması veya içerik açısından benzerlik dışı ilişkiler üretmesi durumunda, modelin parsimony ilkesine uygun şekilde söz konusu maddenin çıkarılmasının önerildiği belirtilmektedir (Kline, 2016). Bu nedenle, ilgili madde hem faktörler arası ilişkileri bozması hem de model uyumunu gereksiz şekilde karmaşılaştırması nedeniyle ölçme modelinden çıkarılmıştır. Maddenin çıkarılması sonrasında model uyum indekslerinde belirgin iyileşme sağlanması, kararın metodolojik olarak uygun ve literatürle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Şekil 2.
Path diyagramı

Şekil 2’de analiz kapsamında test edilen iki faktörlü ölçüm modeline ilişkin path diyagramı incelendiğinde, psikososyal ve fiziksel olarak adlandırılmış olan iki gizil değişkenin ilgili gözlenen maddeler tarafından anlamlı düzeyde yordandığı görülmektedir. Psikososyal faktörüne ait maddelerin standardize faktör yükleri .61 ile .84 arasında değişmekte; fiziksel faktöründe ise yük değerlerinin .72 ile .85 arasında seyrettiği görülmektedir. Yüklerin .50’ nin üzerinde olması, maddelerin ilgili yapıları yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermekte ve modelin yakınsak geçerlik kriterlerini karşıladığına işaret etmektedir (Fornell ve Larcker, 1981; Kline, 2016).

Modelde yer alan s12 ~ s24 kovaryans yolu, iki madde arasında hata varyanslarının anlamlı düzeyde ilişkilendirildiğini göstermektedir. Benzer içerik, benzer ifade tarzı veya ölçekteki konumdan kaynaklı ortak hatayı temsil eden bu tür ilişkilendirmeler, kuramsal olarak gerekçelendirilebildiği sürece model uyumunu artırabilir (León-Guereño vd., 2020). Söz konusu kovaryans, maddelerin aynı faktör altında yer alması ve içerik olarak benzer alt boyutları ölçmesi nedeniyle beklenen bir durum olup, modelin uyum indekslerinin iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Ayrıca iki gizil değişken arasındaki .53 düzeyindeki korelasyon, psikososyal ve fiziksel faktörlerinin ilişkili ancak birbirinden ayrışabilir yapılar olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, modelin hem yakınsak hem de iraksak geçerlilik açısından teorik yapıyla tutarlı olduğunu desteklemektedir (Sağrıoğlu ve Ayar, 2017).

Path diyagramı, maddelerin ilgili faktörleri güçlü bir şekilde yordamakta; maddeler arasındaki kovaryansların modelin teorik temelini desteklediğini; iki faktörün ise anlamlı fakat orta düzey bir ilişki ile bağlandığını göstermekte ve oluşturulan ölçüm modelinin yapısal açıdan geçerli bir faktör çözümüne sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Yakınsak Geçerlik, Iraksak Geçerlik ve Birleştirici Güvenirlik

Rekreatyonel Sporlara Katılım Motivasyonu Ölçeği’ nin doğrulanan psikolojik yapı geçerliliği sonrasında; faktörlere ilişkin değer tabloları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 6.

Güvenirlik indeksleri

Variable	α	ω_1	CR	AVE
Fiziksel	0.898	0.910	0.897	0.605
Psikososyal	0.873	0.875	0.875	0.541

Tablo 6’ da görüldüğü üzere fiziksel değişken $\alpha = 0.898$ ve ω değerleri (≈ 0.910) mükemmel düzeyde iç tutarlılığa işaret etmektedir. Bu, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir. Psikososyal değişken $\alpha = 0.873$ ve ω değerleri (≈ 0.875) olması bu faktöründe yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunun bir göstergesidir. Fiziksel faktör için CR değerinin 0.897, psikososyal faktör için ise 0.875 olduğu da görülmektedir. Her iki değer de 0.70’in üzerinde olması faktörlerin yeterli düzeyde bileşik güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Fiziksel değişkenin AVE = 0.605 değeri 0.50 eşliğinin üzerindedir, bu da yapıdaki varyansın %60.5’ inin üzerinde maddeler tarafından açıklandığını ve yüksek düzeyde yakınsak geçerliliğe sahip olduğunu göstermektedir. Psikososyal değişkeninin AVE = 0.541 değerinin de 0.50 eşliğinin üstünde olmasıyla birlikte yeterli düzeyde yakınsak geçerliliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 7.

Ayrışma geçerliliği bulguları (Fornell–Larcker kriteri)

Değişkenler	AVE	1. Fiziksel	2. Psiko-sosyal
1. Fiziksel	0.605	(0.778)	
2. Psiko-sosyal	0.541	0.535	(0.735)

Tablo 7 incelendiğinde fiziksel faktör için bileşik güvenirlik değerinin Ayrışma geçerliliği bulgularında, boyutlar arası korelasyon değerinin (0.535), her iki faktörün de kendi AVE karekök değerlerinden (0.778 ve 0.735) daha düşük olması nedeniyle, ölçekteki boyutların istatistiksel olarak birbirinden ayrıştığı ve ayrışma geçerliliğinin sağlandığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma kapsamında, 18 yaş ve üzeri ve 60 yaş altında olan rekreatif spor yapan bireylerin rekreatif sporlara katılım motivasyonlarını belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Geliştirilen Rekreatif Sporlara Katılım Motivasyonu Ölçeği, bireyleri rekreatif sporlara yönelten motivasyonel unsurları "Fiziksel" ve "Psiko-sosyal" olmak üzere iki temel faktör altında ele almakta ve toplam 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 5'li Likert tipinde derecelendirilmiş olup, yanıt seçenekleri "Bana Kesinlikle Uymuyor", "Bana Uymuyor", "Kararsızım", "Bana Uyuyor" ve "Bana Kesinlikle Uyuyor" biçiminde düzenlenmiştir (Bkz. Ek 1). Ölçeğin geliştirilme sürecinde, rekreatif sporlar ve motivasyon alan yazını incelenmiş, madde havuzu kuramsal temellere dayalı olarak oluşturulmuştur. Bu doğrultuda ölçeğin faktör yapısı; Öz-Belirleme Kuramı (Deci ve Ryan, 2000), Sosyal Bilişsel Kuram (Bandura, 1986) ve Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı (Maslow, 1970) çerçevesinde ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin iki faktörlü yapısının kuramsal beklentilerle uyumlu olduğunu ve rekreatif sporlara katılım motivasyonunun çok boyutlu bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Literatürde boş zaman ve rekreatif alanında motivasyonu ölçmeye yönelik çeşitli ölçme araçları bulunmaktadır. Bu araçların önemli bir kısmı genel boş zaman motivasyonu, fiziksel aktivite motivasyonu veya rekreatif türleri belirlenerek hazırlanmış olan çalışmalara yönelik katılım nedenleri değerlendirilmektedir. Buna karşılık mevcut çalışmada geliştirilen Rekreatif Sporlara Katılım Motivasyonu Ölçeği, doğrudan rekreatif spor bağlamına odaklanarak alan yazına özgün bir katkı sunmaktadır. Ölçeğin ortaya koymuş olduğu fiziksel ve psikososyal alt boyutlar, bireylerin rekreatif sporlara katılımında etkili olan temel motivasyon kaynaklarını bütüncül ve sade bir yapıda değerlendirme olanağı sağlamaktadır. Bu araştırma sonucunda elde edilen iki faktörlü yapı, rekreatif spor katılımının yalnızca fiziksel sağlık ve performans beklentisi ile açıklanamayacağını göstermektedir. Aynı zamanda bireylerin sosyal etkileşim, aidiyet duygusu ve psikolojik kazanımlar elde etme isteğiyle ilişkili olduğunu da göstermektedir. Çalışmada bulunan bu bulgu, rekreatif spor katılımının çok boyutlu bir motivasyon yapısına sahip olduğunu ortaya koyan önceki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Deci ve Ryan, 2000; Bandura, 1986). Bununla birlikte geliştirilmiş olan ölçeğin kuramsal temelini Öz-Belirleme Kuramı, Sosyal Bilişsel Kuram ve İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı çerçevesinde oluşturulmuş olması, rekreatif spor motivasyonunun farklı kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu yönüyle birlikte ölçek, yalnızca katılım motivasyonunun düzeyini belirleyen bir araç olmak dışında bireyleri rekreatif spora yönelten fiziksel ve psikososyal süreçleri açıklayarak bütüncül olarak bir değerlendirme aracı niteliği taşımaktadır. Rekreatif sporlara katılım motivasyonu ölçeğinin fiziksel alt boyutunun açıklanan varyans oranı %32.5 iken, psiko-sosyal alt boyutunun açıklanan varyans oranı %25.1 her iki alt boyutun toplam varyans açıklama oranı ise %57.6'dır. Araştırmada kullanılan Rekreatif Sporlara Katılım Motivasyonu Ölçeği'nin psikometrik analizi sonucunda elde edilen bulgular, ölçme aracının bu örneklem grubu üzerinde oldukça güçlü bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda ulaşılan uyum indekslerinin (CFI, TLI, RMSEA) ve standardize faktör yüklerinin literatürde kabul gören eşik değerlerin üzerinde gerçekleşmesi, ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle tam uyum sağladığını doğrulamaktadır. Özellikle alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayılarının (α ve ω) yüksekliği ile AVE değerlerinin .50 sınırını aşması, bulguların hem güvenilirlik hem de yakınsak geçerlik açısından bilimsel standartları karşıladığını ispatlamıştır. Ayrıca, Fornell-Larcker kriterine göre sağlanan ayrışma (ıraksak) geçerliği, fiziksel ve psikososyal boyutların birbirlerinden bağımsız yapıları temsil ettiğini teyit ederek, elde edilen sonuçların teorik netliğini artırmaktadır. Bu durum, rekreatif spor motivasyonuna dair ulaşılan sonuçların tesadüfi olmadığını, sağlam ve geçerli bir ölçüm temeline dayandığını göstermektedir. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda, ölçeğin faktör yapısının istatistiksel olarak kabul edilebilir düzeyde olduğu ve maddelerin ilgili faktörleri yeterli düzeyde temsil ettiği belirlenmiştir. Bu durum, geliştirilen ölçeğin rekreatif sporlara katılım motivasyonunu ölçmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir. Rekreatif sporlara katılım motivasyonu ölçeğinin fiziksel alt boyutu katılımcıları motive eden fiziki faktörleri incelerken (fiziksel farkındalık sağlar, sağlıklı kalmamı sağlar), psiko-sosyal alt boyutu ise rekreatif sporlara katılımında etkili

olan psiko-sosyal faktörlere (yeni insanlarla tanışmamı sağlar, sosyal ilişkilerimi güçlendirir) ışık tutmaktadır. Bu faktörlerin bilinmesi rekreatif sporlara katılımı artırmak amaçlı alınacak önlemlerin etkili olmasına yol açacaktır. Ölçeğin özellikle yetişkin bireylerin rekreatif spor etkinliklerine yönelimlerini, motivasyon kaynaklarını ve katılım nedenlerini belirlemede kullanılabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla elde edilen bulgular, geliştirilen ölçeğin hem teorik hem de uygulamalı çalışmalarda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu desteklemektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın çalışma grubu, rekreatif spor etkinliklerine katılan 18 yaş ve üzeri ve 60 yaş altı bireylerle sınırlıdır. Verilerin belirli rekreatif alanları (parklar, yürüyüş yolları vb.) ve belirli çevrim içi mesajlaşma grupları üzerinden toplanmış olması, ulaşılamayan farklı sosyo-ekonomik düzeydeki veya kapalı tesisleri tercih eden rekreatif sporcular açısından genellenebilirliği sınırlandırabilmektedir. Veri toplama sürecinin çevrim içi ve yüz yüze yöntemlerle yürütülmüş olması, sadece bu platformlara erişimi olan ve ankete gönüllü katılım sağlayan bireylerin görüşlerini yansıtmaktadır. Ayrıca, ölçek geliştirme çalışması kapsamında yapılan analizler, verilerin toplandığı zaman dilimi ve mevcut örneklem büyüklüğü ile sınırlıdır. Bununla birlikte araştırma Türkiye’de yaşayan bireylerden elde edilen veriler üzerinden yürütülmüştür. Bu nedenle ölçeğin farklı kültürel yapılara sahip toplumlarda geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının tekrarlanması önerilmektedir. Ayrıca çalışmada katılımcılar rekreatif spor türlerine göre sınıflandırılmamış olup, farklı rekreatif spor branşlarına katılan bireylerin motivasyon yapılarındaki olası farklılıklar değerlendirilmemiştir. Bu çalışma, rekreatif spor katılımını motivasyonunu fiziksel ve psiko-sosyal boyutuyla ele almış olup, konunun diğer psikolojik veya çevresel bileşenleri çalışma kapsamı dışında tutulmuştur.

Araştırma verilerinin parklar, yürüyüş yolları gibi açık rekreatif alanları ile belirli çevrim içi mesajlaşma gruplarından toplanmış olması çalışmanın temel bir sınırlılığdır. Bu durum, özel veya kapalı spor tesislerini (fitness salonları, kapalı havuzlar vb.) tercih eden rekreatif sporcuların motivasyon kaynaklarını tam olarak yansıtmayabilir ve bulguların farklı sosyo-ekonomik düzeydeki tüm sporcu popülasyonuna genellenmesini sınırlandırabilir. Bununla birlikte çalışma grubunun 18 yaş ve üzeri ile 60 yaş altı yetişkin bireylerle sınırlandırılmış olması bir diğer kısıtlılıktır. Çocuk, ergen veya yaşlı (60 yaş üstü) popülasyonun rekreatif spora katılım motivasyonları daha farklı dinamikler içerebileceğinden, elde edilen iki faktörlü yapı bu yaş gruplarına doğrudan teşmil edilemez. Son olarak araştırma kapsamında veri sağlayan katılımcıların rekreatif spor branşlarına (örneğin; bireysel sporlar, takım sporları, doğa sporları vb.) göre bir sınıflandırmaya tabi tutulmamış olması metodolojik bir sınırlılıktır. Farklı spor türlerinin bireyler üzerinde yaratacağı fiziksel ve psikososyal güdülenmelerin özgün farklılıkları bu çalışmada değerlendirme dışı kalmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Geliştirilen Rekreatif Sporlara Katılım Motivasyonu Ölçeği’nin, rekreatif, spor bilimleri ve psikolojik iyi oluş alanlarında yapılacak bilimsel çalışmalara katkı sağlayacağı; ayrıca uygulayıcılar ve araştırmacılar tarafından bireylerin rekreatif spor davranışlarını daha kapsamlı biçimde değerlendirmede kullanılabilecek işlevsel bir ölçme aracı olduğu değerlendirilmektedir. Gelecek çalışmalarda, ölçeğin farklı yaş grupları ve farklı örneklem üzerinde, farklı rekreatif spor türlerinde ve farklı kültürel örneklemde test edilmesi, ölçeğin kullanım alanını genişleteceği ve alan yazına katkısını artıracığı düşünülmektedir.

Deklerasyonlar

Çıkar Çatışması

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Etik Beyan

Bu araştırma, Mersin Üniversitesi Etik Kurulu’nun 04.11.2024 tarih ve 060 numaralı kararı ile gerçekleştirilmiştir.

Mali Destek

Bu çalışma, herhangi bir kuruluş veya kişiden herhangi bir katkı ve/veya destek almamıştır.

Yapay Zekâ (YZ) Beyanı

Bu makalenin hazırlanması sırasında yalnızca metin çevirisi, kaynak taraması ve dil düzenlemesi için yapay zeka araçları kullanılmıştır. Yazarlar, tüm içeriği dikkatle gözden geçirip doğrulamışlardır ve nihai versiyonun bütünlüğü ve doğruluğu konusunda tüm sorumluluğu üstlenmektedirler.

Kaynaklar

- Ağralı Ermiş, S., Canikli Temel, N., Yıldız Öztürk, R., & Dereceli, E. (2025). The Mediating Role of Positive Self-Perception on Psychological Distress, Empathy and Mental Toughness in Athletes. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 9(2), 153-167. <https://doi.org/10.46463/ijrss.1694950>
- Akova, O., & Çakmak, T. F. (2015). Boş zaman paradigmasının Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi yaklaşımıyla ilişkisi ve tarihsel süreç içindeki gelişimi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2(3), 28-36. <https://jrtr.org/index.php/jrtr/article/view/134>
- Akyürek, Z., Erol, Y. İ., Ayhan, C., & Soyer, F. (2026). The Effect of Leisure Motivation on Activity Satisfaction and Recreational Flow Experience among Students of the Faculty of Sport Sciences. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 10(1), 84-92. <https://doi.org/10.46463/ijrss.1904407>
- Alexandris, K., & Carroll, B. (1997). Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: Results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16(2), 107-125. <https://doi.org/10.1080/026143697375449>
- Alpar, R. (2014). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik*. Detay Yayıncılık.
- Ardahan, F., & Öz, N. D. (2023). Kırsalda düzenlenen rekreatif aktivitelerin sosyal sermaye ve yaşam doyumuna etkisi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 6(2), 72-83. <https://doi.org/10.55142/jogser.1298354>
- Ayar, H., Ayyıldız Durhan, T., & Karaküçük, S. (2023). Recreation experience preference scale validity and reliability study. *Research in Sport Education and Sciences*, 25(2), 30-34. <https://doi.org/10.5152/JPESS.2023.22009>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Bayram, A., Yalcin, I., Sahin, E., Ekinci, N. E., Talaghir, L. G., & Iconomescu, T. M. (2025). The role of recreational flow experience and well-being on re-participation intention: recreational sport participants. *Frontiers in Psychology*, 16, 1574337.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research* (2nd Ed.). Guilford Press.
- Broadhurst, R. (2001). *Managing environments for leisure and recreation*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203457306>
- Coleman, D., & Iso-Ahola, S. E. (1993). Leisure and health: The role of social support and self-determination. *Journal of Leisure Research*, 25(2), 111-128. <https://doi.org/10.1080/00222216.1993.11969913>
- Çolakoğlu, Ö. M., & Büyükeksi, C. (2014). Açımlayıcı faktör analiz sürecini etkileyen unsurların değerlendirilmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 56-64. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kebd/issue/67219/1049108>
- Coşkun, R., Altunışık, R., & Yıldırım, E. (2019). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı* (10. baskı). Sakarya Yayıncılık.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Plenum. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-2271-7>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Er, B., & Cengiz, R. (2025). The form of happiness in the digital age: Examining the effect of internet usage in digital leisure on flow experience. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 9(1), 29-44. <https://doi.org/10.46463/ijrss.1608338>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.1177/002224378101800104>
- Gözen, E. (2020). Açık alan rekreasyon aktivitelerine katılmayı motive eden faktörlere yönelik ölçek geliştirme çalışması. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2197-2209. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.475>

- Gümüş, H., & Alay Özgül, S. (2017). Rekreatif alanı kullanımına ilişkin katılım engelleri ve tercih etkenleri ölçeklerinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 865-882. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i1.4448>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Education.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Iwasaki, Y., & Mannell, R. C. (2000). The effects of leisure beliefs and coping strategies on stress-health relationships: A field study. *Leisure/Loisir*, 24(1-2), 3-57. <https://doi.org/10.1080/14927713.1999.9651258>
- Karaküçük, S. (2014). *Rekreatif: Boş zamanları değerlendirme*. Gazi Kitabevi.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th Ed.). Guilford Press.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563-575. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x>
- León-Guereño, P., Tapia-Serrano, M. A., & Sánchez-Miguel, P. A. (2020). The relationship of recreational runners' motivation and resilience levels to the incidence of injury: A mediation model. *PLoS ONE*, 15(5), Article e0231628. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0231628>
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2nd Ed.). Harper & Row.
- Mull, R. F., Bayless, K. G., & Jamieson, L. M. (2005). *Recreational sport management* (4th ed.). Human Kinetics.
- Sağrioğlu, İ., & Ayar, H. (2017). Fitness ve crossfit merkezlerine rekreatif egzersiz amaçlı katılımında etkili olan motivasyon faktörlerinin incelenmesi. *Uluslararası Anadolu Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 167-179. <https://doi.org/10.22326/ijass.22>
- Seçer, E., Tozoğlu, E., & Uçan, İ. (2025). The effect of mindfulness on moral decision-making attitudes in athletes: Moderated mediation control of moral metacognition and emotional intelligence. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 9(1), 66-81. <https://doi.org/10.46463/ijrss.1630014>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*. Nobel Yayıncılık.
- Tolukan, E., Guler, H., Yildiz, A. B., Cicek, G., Yalcin, I., Bayram, A., & Ekinci, N. E. (2024). The relationship between attitudes towards healthy nutrition and awareness levels of exercise addiction in male taekwondo athletes. *Journal of Men's Health*, 20(12), 50-56.
- Worthington, R. L., & Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806-838. <https://doi.org/10.1177/0011000006288127>
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması. XIV. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 771-774. <https://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul/3/indir/PamukkaleBildiri.pdf>

EXTENDED ENGLISH SUMMARY

Introduction: Recreational sport environments support individuals' sense of autonomy by allowing participation in line with their own preferences; they strengthen perceptions of competence through skill development and fulfil the need for relatedness through social interaction. However, motivation is known to display contextual characteristics and may vary across different types of sport. Recreational sport encompasses voluntary physical activities with relatively low levels of competition, pursued for enjoyment, health benefits, and social interaction. These activities occur in accordance with the individual's own will, and the continuity of participation largely depends on motivational processes. The intensity of modern life and individuals' need to evaluate their leisure time more meaningfully have increased the tendency toward recreational sports. This situation makes it important to understand the multidimensional structure of participation motivation. In order to sustain their lives, people are continuously engaged in work, which leads to both physical and psychological exhaustion and consequently increases stress levels. In recent years, the COVID-19 pandemic and the February 6, 2023 earthquake experienced in our country have negatively affected individuals' life processes. Individuals who were already under the stress created by working life have faced even more intense stress following these events. In addition, rapidly developing technology and increasing screen time in today's conditions have led to health problems associated with physical inactivity, which constitutes another major issue. Increasing interest in recreational sports and encouraging individuals to participate in such activities are considered potential ways of coping with these stressors and problems. Although various scales exist in the literature regarding participation in recreational sports, it is observed that measurement tools specifically developed for the recreational sport context, culturally adapted, and comprehensively tested in terms of psychometric properties are limited. This situation reveals the need for a valid and reliable measurement instrument that can be used in both theoretical and applied studies in the field.

Method: Accordingly, the aim of the present study is to develop a valid and reliable scale to measure motivation for participation in recreational sports. The measurement tool to be developed is expected to provide methodological contributions to scientific research in the field of recreation and to systematize the evaluation process for practitioners. Both qualitative and quantitative steps were utilized in the development of the scale form. Following expert evaluations of the initial 38-item form, the Lawshe technique was used to calculate the Content Validity Index. Exploratory Factor Analysis (EFA), used to determine potential factor structures, was conducted with 460 individuals participating in recreational sports. The basic assumptions of EFA – linearity, multicollinearity, sample size adequacy, missing data, normality, and factorability of the correlation matrix – were tested. To examine the construct validity of the scale, data were collected from 350 participants using the form obtained after EFA, and Confirmatory Factor Analysis (CFA) was performed after testing the relevant assumptions. In the CFA, standardized factor loadings, estimated error variances, and model fit indices were examined. Following CFA, composite reliability as well as convergent and discriminant validity were calculated.

Findings: Following content validity index calculations, 10 items with content validity ratios below 0.80 were removed. The 28-item, 5-point Likert-type scale was subjected to EFA, and 15 items showing cross-loadings were excluded from the dataset. Before conducting CFA, the 13-item final form obtained after EFA was used to test the construct validity of the Recreational Sports Participation Motivation Scale. During CFA, modification indices examined to improve model-data fit indicated high residual covariances between certain items. Accordingly, one additional item was removed from the scale, resulting in a two-dimensional structure consisting of 12 items labeled "Physical" and "Psycho-social." The significant improvement in model fit indices after the removal of the item demonstrates that the decision was methodologically appropriate and consistent with the literature. As a result of these procedures, a structure consisting of 12 items and 2 dimensions was obtained.

Conclusion: The results of the validity and reliability analyses indicated that the factor structure of the scale was statistically acceptable and that the items adequately represented their respective factors. This demonstrates that the developed scale is a valid and reliable instrument for measuring motivation for participation in recreational sports. The Physical sub-dimension of the Recreational Sports Participation Motivation Scale examines physical factors motivating participants (e.g., "It increases my physical awareness," "It helps me stay healthy"),

while the Psycho-social sub-dimension highlights psycho-social factors influencing participation (e.g., “It enables me to meet new people,” “It strengthens my social relationships”). In conclusion, the developed Recreational Sports Participation Motivation Scale is considered to contribute to scientific studies in the fields of recreation, sport sciences, and psychological well-being. Furthermore, it is regarded as a functional measurement tool that can be used by practitioners and researchers to evaluate individuals’ recreational sport behaviours more comprehensively. Future studies are recommended to test the scale across different age groups and diverse samples, which would expand its scope of application and increase its contribution to the literature.

EK 1: REKREASYONEL SPORLARA KATILIM MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ

Rekreatif sporlar, insanların yaşam kalitelerini artırmak amacıyla boş zamanında doğaya zarar vermeden, kendi isteği ile yaptığı faaliyetlerdir (Broadhurst, 2001). Bu doğrultuda sizi rekreatif sporlara katılmaya yönlendiren nedenleri düşünün. Sizi rekreatif spor yapmaya yönlendiren nedenlerin derecelendirmesini, her ifadenin yanında bulunan size uygun seçeneği işaretleyerek yapın. Her ifadede tek bir seçeneği işaretleyiniz.

Madde No	Maddeler	Bana Kesinlikle Uymuyor (1)	Bana Uymuyor (2)	Kararsızım (3)	Bana Uyuyor (4)	Bana Kesinlikle Uyuyor (5)
	Rekreatif sporlara katılıyorum çünkü;					
1	İyi görünmemi sağlar	1	2	3	4	5
2	Arkadaşlık ilişkilerimi güçlendirir	1	2	3	4	5
3	Sağlıklı kalmamı sağlar	1	2	3	4	5
4	Arkadaşlarım da katılır	1	2	3	4	5
5	Zinde hissetmemi sağlar	1	2	3	4	5
6	Grup deneyimi kazanmamı sağlar	1	2	3	4	5
7	Fiziksel farkındalık sağlar	1	2	3	4	5
8	Yeni insanlarla tanışmamı sağlar	1	2	3	4	5
9	Fiziksel gelişimime katkı sağlar	1	2	3	4	5
10	Sosyal ilişkilerimi güçlendirir	1	2	3	4	5
11	Fiziksel becerilerimi artırır	1	2	3	4	5
12	Katılımcılarla vakit geçirmek beni heyecanlandırır	1	2	3	4	5